

Juhte ohustavate riskide ohjamine maanteetranspordis. Heade tavade juhtumid

Nagu kõikides teistes sektorites, on ka maanteetranspordis oluline pöörata tähelepanu töötingimustele, et tagada oskuslik ja motiveeritud töötajaskond. Teatud erijooned teevad riskiohjamise selles sektoris mõnevõrra keerulisemaks kui teistes sektorites. Ent kui võtta arvesse sektori igapäevast tegevust ja juhtide endi iseloomu ja tööviise, saab riske edukalt ohjata. EU-OSHA on avaldanud aruande juhtumiuuringutest juhte ohustavate riskide ohjamise kohta (¹). Neis juhtumites tutvustatakse mitmesuguseid algatusi ja sekkumisi juhtide kaitsmiseks maanteetranspordis.

Juhid töötavad iseseisvalt ja pole seotud kindla kohaga. Nad võivad olla füüsilisest isikust ettevõtjad ja kaua juhina töötanud. See tähendab, et nendega pole alati kerge suhelda ega neid nõustada või kaasata ning nad ei ole alati muudatustele avatud. Seetõttu tuleb juhte lahendustesse tihedalt kaasata: lahendusi juhtidele peaksid osalusmeetodite abiga välja töötama juhid ise, et rakendada oma kogemusi ja saavutada heakskiit. Samuti on väga oluline anda muudatuste arutamiseks, kavandamiseks, katsetamiseks ja tegemiseks piisavalt aega.

© iStock

Juhtide kogemust saab rakendada ka neid eestkõnelejate, koolitajate ja mentoritena rakendades.

Riskide ohjamiseks tuleks kaasata kliendid ja sidusrühmad. Tarnete kohaletoometaja ei tegutse üksi, vaid ta on tarneahela osa. Juhtide tööandjatel võib olla raskusi oma töötajate ohutuse tagamisega ajal, mil nad töötavad klientide ruumides. Ja kuna konkurents sektoris on tihe, ei taha veoettevõtjad oma klientidele nõudmisi esitada ning need võivad ekslikult eeldada, et ei vastuta juhtide ohutuse eest. Ühistranspordisõidukite juhtide jaoks on riski ja lahenduse üks osa ka reisijad. Teisteks poolteks, keda oleks vaja kaasata riskide ohjamiseks, võivad olla:

- ettevõtted, kust kaubad kokku kogutakse ja kuhu need toimetatakse;
- reisijad ja kooliõpilased;
- liiklusohutusega tegelevad rühmad, transpordiministeeriumid, politsei, kohtuvõim jne.

(¹) European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA), *Managing risks to drivers in road transport: good practice cases*, EU-OSHA.

Suurtel tööandjatel on võimalik kehtestada oma lepingulistele tarnepartneritele tööohutuse ja -tervishoiu standardid, mis võivad ergutada väikeettevõtjaid neid rakendama ka teiste klientidega töötades.

Tööohutuse ja -tervishoiu lahendused, nagu meetmed ohutumaks juhtimiseks, võivad nõuda elluviimiseks lisa-aega. Seda peab arvestama nii töö korraldamisel kui ka planeerimisel. Teiselt poolt võib kaitsva sõiduvõimide juurutamine vähendada kütusetarbimist ning seega aidata kulusid kokku hoida.

Koolitus, täienduskoolitus ja nõuetekohaste toimingute järgimise tagamine on juhtide jaoks väga olulised, kuid need peavad toimuma riskide ennetamisele suunatud organisatsioonilise süsteemi ja juhtkonna selge kohustumise raames.

Iga muudatuse korral tuleks kaaluda selle mõju tööohutusele ja -tervishoiule. Näiteks saab juhtide ohutust ja tervist parandada ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia paigaldamisega sõiduki kabiini.

Arvestada tuleb töötajate erisustega, näiteks tuleb arvesse võtta eakamate ja nooremate töötajate, naisjuhtide ja võõrtöötajate vajadusi.

Juhtumite põhjal jõuti järgmiste oluliste järeldusteni.

- Juhid on sageli füüsilisest isikust ettevõtjad, väga suurte kogemustega ja harjunud töötama iseseisvalt. See tähendab muu hulgas seda, et:
 - tuleb hoolt kanda selle eest, et lähenemine oleks praktiline, aga mitte üleolev;
 - tuleb kasutada kohti, mida juhid kõige sagedamini külastavad: peatuskohad maanteedel jne;
 - tuleb tagada, et nõuanded ja lahendused põhineksid juhtide kogemustel, näiteks:
 - kaasates juhte riskide hindamiseks ja lahenduste väljatöötamiseks;
 - kasutades juhte eestkõnelejate, mentoritena jne;
 - andes lahenduste väljatöötamiseks ja muudatuste tegemiseks piisavalt aega.
- Riskide ohjamiseks tuleks kaasata kliendid ja sidusrühmad:
 - tarneahel: tarnijad, hooned, kust veosed välja saadetakse, jne;
 - reisijad ja kooliõpilased;
 - liiklusohutusega tegelevad rühmad, transpordiministeeriumid jne.
- Suurtel organisatsioonidel on võimalik kehtestada oma lepingulistele tarnepartneritele tööohutuse ja -tervishoiu alased standardid. See omakorda võib innustada partneritest VKESid vastu võtma samasugused standardid oma teiste klientide suhtes.
- Kui kabiini paigaldatakse uus tehnika, saab seda kasutada ka tööohutuse ja -tervishoiu eesmärgil, näiteks juhtide pidevaks teavitamiseks ja tarnegraafikute tõhustamiseks.
- Tööohutuse ja -tervishoiu lahenduste elluviimine võib nõuda rohkem aega ning seetõttu:

- tuleb seda arvestada töö korraldamisel ja planeerimisel;
- sellest tuleb teavitada ka kliente.
- Koolitus (näiteks kaitsvad sõiduvõidid) peab olema riskide ennetamise organisatsioonilise süsteemi osa ja juhtkond peab võtma selle oma selgeks kohustuseks.

Mitmesugused juhtumiuuringud reisijateveos käsitlevad juhtidevastase vägivalda, sealhulgas kooliõpilastepoolse vägivalda ennetamist. Sellisel vägivaldal võib olla mitmeid tagajärgi: töötajate stress ja vigastused, busside materiaalsed kahjustused ning suurem liiklusõnnetuste risk. Laste kaasamist lahendustesse peeti oluliseks ning juhtumites kasutatud meetmed hõlmasid:

- partnerlust koolidega, kuritegude ennetamise kavadega, politseiga, liikluskorraldajatega;
- laste kaasamist, näiteks:
 - ennetustöötaja määramine, kes vastutab n-õ abikäe ulatamise eest näiteks töös koolidega;
 - kasutades teatrilavastusi selleks, et lapsed selgitaksid välja probleemid ja lahendused;
 - lastes lastel kokku leppida käitumisreeglid bussiga sõitmisel ning seades bussides sisse järelevalve;
 - juhtide ja laste ühised koolitused, mis aitaksid jõuda üksteisemõistmiseni,
- tervikliku lähenemise võtmist, kus koolid on kaasatud sellesse, mis toimub koolis ja sellest väljaspool;
- seksuvaid töötajaid: assistente, kes töötavad koos piletikontrolöridega;
- küljeakende kaitseid, juhikabiini eraldamist reisijate salongist, videovalvet, jälgimissüsteeme ja raadiosidet kiireks sekkumiseks;
- töötajatele õigusabi ja nõustamise kättesaadavaks tegemist pärast vahejuhtumit.

Juhtumiuuringud näitavad, et riskide ohjamiseks ja maantee-transportisõidukite juhtide ohutuse taseme tõstmiseks saab võtta mitmeid meetmeid. Sellised meetmed võivad parandada ka klientide ja reisijate teenindamist ning aidata veoettevõtjatel raha kokku hoida.

Näited

Saksamaal käivitati projekt DocStop, et parandada **elukutseliste kaugsõidujuhtide meditsiiningimusi** töötamise ajal. Puhkealad maanteedes toimivad DocStop'i keskustena, millel on oma arstide võrgustik ja kust juhid saavad teel olles mugavalt ning oma sõidugraafikut oluliselt häirimata nõu küsida.

Taani ettevõttes Arla Foods töötas juhtkond koostöös juhtidega välja kava **teabe kogumiseks töötingimuste kohta rohkem kui 500 eri laadimiskohas**.

See teave on sisestatud ettevõtte IT-süsteemi ja juhid saavad seda kasutada oma igapäevase marsruudi väljatrükkimisel. Teave

© David Tijero

sisaldab ka kokkuleppeid klientidega. Juhtidele oli oluline, et meetmetes arvestataks kirjaoskuse taset ning piiratud aega kauba kohaletoometamiseks.

Taani ettevõtte Shell Transport nõuab **oma alltöövõtjalt vastavust ettevõtte kvaliteedi- ja ohutusstandarditele**. Eriti keskenduvad need õnnetustest ja vigastustest teatamisele, juhtide koolitusele ja juhenditele ning sellele, kuidas alltöövõtjad ühendavad ohutuse oma organisatsiooni tavadega. Programmist kinnipidamist jälgitakse väga tähelepanelikult.

Transport for London pakub **naisbussijuhtidele** sobivaid töötingimusi, et värbamine oleks tulemuslik ja töötajad ei lahkuku. Ettevõtte pakub naisjuhte toetavaid n-õ naiste mentoreid depoodes, abi lapsehoolduskulude katmisel ja olmeruume naistele. Vägivalla ennetamiseks bussides on võetud eri meetmeid ja korraldatud kampaania. Töötajatele ja juhtkonnale korraldatakse koolitusi, milles rõhutatakse täisleppimatust diskrimineeriva käitumisega. Tööd jätkatakse selliste teemadega nagu paindlikud töövormid. Teises näites koostas Hispaania ametiühing CCOO pärast uuringut soovitusel naisjuhtide vormirõivastuse kohta.

Prantsuse veoettevõtja Prevost kehtestas erinevate meetmete abil oma juhtidele **kiiruspiirangu** 80 km/h, mille tulemusel vähenesid kütuse tarbimine ja CO₂-heidet ning paranesid juhtide ohutus ja tervis. Töötajad said kulude kärpimisest kasu. Algatuse reklaamimiseks kasutatakse sõidukitel kleebiseid.

Lisateave

Aruande ingliskeelne täistekst on avaldatud agentuuri veebisaidil aadressil http://osha.europa.eu/en/publications/reports/managing-risks-drivers_TEWE11002ENN/view

Käesoleva teabelehega saab kõikides ELi ametlikes keeltes tutvuda aadressil <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>.

Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, HISPAANIA
Tel +34 944794360, faks +34 944794383
E-post: information@osha.europa.eu

© Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuur. Reprodutseerimine on lubatud allikale viitamisel. Printed in Belgium, 2011

